

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

-

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

-

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

-

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

-

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Suomen konservatorioliitto toteaa, että musiikin, kuvataiteen ja liikunnan muuttaminen kirjoitettaviksi ylioppilasaineiksi on merkittävä askel taito- ja taideaineiden arvostuksen nostamisessa. Aineiden profiili lukioissa sivistävinä aineina kasvaa high stake -roolin myötä. Painotamme lausunnossamme musiikin näkökulmaa.

Liitto haluaa nostaa esiin myös esityksen mukanaan tuomia riskejä. Olemme huolissamme siitä, onko valittu kehityssuunta riittävän hyvin esiselvitetty. Se on ristiriidassa hallitusohjelmakirjauksen kanssa, jossa esitetään, että lukiodiplomilla voisi korvata yhden kirjoitettavan aineen. Esityksestä ei selviä, onko aineiden vaihtoehtoista lukiodiplomisuuntaa ja niiden valtakunnallista arviointikriteeristöä selvitetty riittävästi.

Musiikin opetuksen tulee jatkossakin pysyä taito- ja taideaineena:

Profiilin korotuksesta huolimatta Konservatorioliitto on huolissaan musiikin opetuksen säilymisestä taito- ja taideaineena lukioissa. Ylioppilastutkinnon tehtävät voivat painottua vahvasti historia- ja teorian tietoon, mikä vaikuttaisi musiikin opetuksen painopisteiden muuttumiseen. Esityksessä mainittiin, että tuleva muutos vaatii myös opetussuunnitelmien muutosta, mikä voi lisäksi vauhdittaa opetuksen fokuksen siirtymistä pois musiikin tekemisestä kohti historia- ja teoriapainotteisimpia opintoja.

Liitto toivoo, ettei tutkinnosta tule tällaista tieto- ja teoriapohjaista musiikkitiedon koetta, sillä se veisi mukanaan musiikin taito- ja taideaineroolin eikä tätä suuntaa painottamalla taideaineen opiskelusta synny opiskelijoille elinikäistä hyvää musiikin tekemiseen painottavaa musiikkisuhdetta.

Musiikin ylioppilaskokeen rooli jatko-opintoihin hakeuduttaessa:

Esityksessä todetaan, että yliopistot ja korkeakoulut voisivat ottaa taito- ja taideaineiden kokeet huomioon opiskelijavalinnassaan, mikä helpottaisi taito- ja taidealoille suuntautuvien opiskelijoiden mahdollisuutta osaamisensa osoittamiseen. Epäselväksi jää, mihin korkea-asteen koulutukseen hakeutumista musiikin ylioppilaskirjoituksen odotetaan tukevan.

Esitys ei tunnista musiikkialan jatko-opintoihin hakeutumisen prosesseja, sillä opiskelijat valitaan alan jatko-opintoihin hakijan taitotason mittaavien pääsy- ja soveltuvuuskokeiden kautta. Musiikkialan ammattiin tähtäävissä koulutuksissa yleissivistävän lukion musiikin oppimäärän perusteella arvioidulla musiikin ylioppilastutkintoarvosanalla on vähäinen merkitys.

Lisäksi lukiossa musiikkia on mahdollista opiskella 8 opintopistettä (4 pakollista ja 4 valinnaista opintopistettä) käytännössä ryhmäopetuksena. Ryhmäopetuksessa saatava taitotaso ei korreloi musiikkialan jatko-opintoihin vaadittavan taitotason kanssa.

Ennen muutosta ja kokeiden suunnittelua tulisi selvittää, mitkä alat pystyvät hyödyntämään ks. koetta valinnoissaan.

Valmistavan näytön ja varsinaisen kokeen toteuttamisen haasteet:

Konservatorioliitto esittää myös huolen siitä, miten valmistavan näytön ja varsinaisen kokeen toteutus ja erityisesti arviointi tullaan tekemään. Musiikkialalla henkilökohtainen soitto- ja laulutaito syntyy vuosien työn tuloksena. Korkea-asteen jatko-opintoihin vaadittava osaaminen hankitaan

taiteen perusopetuksen sekä ammatillisen koulutuksen kautta, ei lukioaikana suoritettun ryhmäopetuksen tuloksena. Kokeiden arviointia hankaloittaa se, miten voidaan määrittää mikä on on lukion ryhmäopetuksen ja mikä esim. taiteen perusopetuksen tuloksena hankittua osaamista.

Musiikissa kaavailtu valmistava työ ei voi myöskään olla rajatun lyhyen ajanjakson, esim. ylioppilaskirjoituksia edeltävän lukuloman, aikana toteuttava työ. Lukion musiikinopetuksessa toteutetut kokonaisuudet ovat lähtökohtaisesti ryhmäprojekteja, eivät yksilötöitä. Tämä voi johtaa tasoltaan varsin vaihtelevan laatuisiin töihin, jos ne toteutetaan yksilöprojekteina.

Mikäli valmistava työ on kaavailtu toteutettavaksi ns. lukuloman aikana, häiritsee se muihin kirjoitettaviin aineisiin valmistautumista. Uuden taiteellisen työn toteuttaminen näin rajatun ajan sisällä ei ole realistista, sillä taiteellisiin työprosesseihin tarvitaan riittävä valmistautumisaika.

Varsinaisen kokeen ei toivota keskittyvän vain musiikkitietoon vaan se tulisi enemminkin kytkeä valmistavaan kokeeseen esimerkiksi kypsyyskokeen tyyppisesti.

Kokeiden suunnittelu vaatii huolellista valmistelua ja yhteistyötä:

Lausuntoaineiston perusteella käy ilmi, että esityksessä ei ole vielä pohdittu miten musiikin ylioppilaskirjoitus toteutettaisiin käytännössä. Mikäli muutoksen halutaan onnistuvan tavoitellusti, tulisi kokeen suunnitteluun panostaa huolellisesti ja samalla varmistaa, että lukion musiikinopetus säilyttää taito- ja taideaineen roolinsa.

Konservatorioliitto tarjoaa mieluusti osaamistaan ylioppilaskokeen suunnitteluprosessin tueksi. Liitolla ja sen valtakunnallisesti kattavalla 16 jäsenoppilaitoksen verkostolla on vankkaa osaamista toisen asteen ammatillisen koulutuksen toteutuksessa, musiikkialan näyttökokonaisuuksista sekä niiden arviointiprosesseista. Toimimme tiiviissä yhteistyössä lukiokentän kanssa, sillä musiikkia harrastavat lukiolaiset opiskelevat usein lukiokoulutuksen rinnalla taiteen perusopetuksessa ja lukioiden kanssa toteutetaan esim. kaksois- ja kolmoistutkintoja. Nuoret hakeutuvat musiikkialan korkea-asteen opintoihin varsin usein vahvistamalla osaamistaan lukion jälkeen ensin ammatillisen koulutuksen opinnoilla.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Lähdetie Taija
Suomen konservatorioliitto - Finlands konservatorieförbund r.y.